

Aage Staffe

1996

Indtryk

Burma – Myanmar

2012

1996 – Indtryk – Burma – Myanmar – 2012

© 2012 Aage Staffe og Forlaget Ådalen

Tryk: Linde Tryk, Århus

Udgivet af:

Forlaget Ådalen

Søsvinget 18

8250 Egå

www.forlagetaadalen.dk

Tlf. 40 14 47 91

ISBN 978-87-92819-24-6

VELUX FONDENS støtte er ydet under Fondens fundatsbestemmelser, der giver mulighed for at støtte aktive ældre. Kvalitative og redaktionelle vurderinger i forbindelse med udgivelsen er varetaget af forlaget og forfatteren alene.

Af samme forfatter:

En smededreng går til modstand.

Åndssvag? tilladt? Hvordan?

1985 – Indtryk Bangladesh – 2012;

I Livet i Danmark 1860 – 1940;

II Livet i Danmark 1940 – 1943;

III Livet i Danmark 1943 – 1945;

Vagabond i Europas ruiner – ung af alder – gammel af sind;

Isvintre før og nu;

Rejser bag Jerntæppet i Den Kolde Krigs første år

Fred – Terror – Krig

Tyskland – Europa 1914 – 33 – 39

Besættelsestidens historie I - VI.

Bind 1: Besættelsestidens historie I.

Bind 2: Besættelsestidens historie II. 1940 – 42

Bind 3: Besættelsestidens historie III . 1943 – 44

Bind 4: Besættelsestidens historie IV. 1944 – 45

Bind 5: Besættelsestidens historie V. Krigens sidste dage.

Bind 6: Besættelsestidens historie VI. Krigen efter krigen.

Bind 7: Gentager historien sig. Fred og sikkerhed.

Bind 8: Ikke -Vold; Civil Ulydighed; Mål - Midler - Metoder – Reaktioner.

For enkelte illustrationer har det været umuligt at finde frem til den rette op-havretsindehaver.

Såfremt ophavsretten er krænket, er det sket ufrivilligt og utilsigtet.

Retmæssige krav vil selvfølgelig blive honoreret, som tilladelse i forvejen var indhentet.

Forord

Rammerne for denne bog udelukker på forhånd en detaljeret beskrivelse af Burmas skæbne.

Af hensyn til forståelsen indeholder kapitel 1 en kortfattet oversigt = orientering om landets beliggenhed – størrelse – befolkning – terræn – erhverv – religion – historie og styreform efter Anden Verdenskrig. I de følgende kapitler beskriver vi de indtryk, vi fik på vor vej rundt ad den rute, som militærjuntaen havde bestemt, for i sidste kapitel stadig i en kort oversigtsform at komprimere udviklingen til 2012.

Jeg har prioriteret befolkningens levevis (de sociale forhold) højt, og bruger derfor en form for skabelon således, at vi pø om pø får nuancerne med. Fra de tilgængelige medier havde vi en fornemmelse af de rådende forhold, men valgte ved selvsyn at danne os vor egen mening. Begge er vi vokset op under den tyske besættelse af Danmark fra 1940 til 45 og har derfor også på vor krop oplevet den svindel og humbug, der herskede og har hersket lige siden; vi har oplevet propagandaens virkninger på ret så mange holdningsløse, der bare laller derudad nynnende:

Lille mis på vejen dér – hvis er du? Jeg er sku' min egen! Ret mange mere eller mindre officielle og gennemskuelige faktorer har haft og stadig har indflydelse på det burmesiske folks undertrykkelse. Udsigten til at få et demokrati i nærmeste fremtid – kvalitativt sammenligneligt med den vestlige verdens kan man håbe på – dog med nogen skepsis.

Burmas fremtid afhænger ikke kun af folkets egen indsats eller kamp for frihed og menneskerettigheder, men også af supermagternes indbyrdes magtkampe – (Realpolitik udmøntet i Den kolde krig inkl. Jerntæppe og Bambustæppe) – privatkapitalistiske interesser – som varierer fra monopolers grådige samvittighedsløse udnyttelse til kriminalitet i skikkelse af narkotikahandel. Vi havde dengang og har også i dag stadig mange ubesvarede spørgsmål.

Var en fattig, venlig, hjælpsom, smilende og tolerant befolknings adfærd en følge af dens religion – buddhismen?

Var deres afsky og undladelse for brug af vold konsekvensen af deres tro og dermed en forklaring på militærdiktaturets undertrykkelse i årtier ?

Var befolkningens reaktionsmønster under diktaturets voldshandlinger sammenlignelig med den danske våbenløse befolknings oprør med generalstrejker under den tyske besættelse?

Er det muligt at styrte et diktatur med Ikke Vold = Civil ulydighed?

Hvis det lykkes at styrte diktaturet, kan vi så med en vis sikkerhed forvente, at nye korrupte politikere får magt? Der er jo en del eksempler på dette.

Indholdsfortegnelse

Forord	4	Kapitel 7	103
Kapitel 1	6	Inle Lake – Det flydende marked	103
Tropisk klima	7	Kanalrundfart	109
Befolkning	8	Kapitel 8	113
Befolkningens etniske fordeling	8	Eksport, Erhverv, Plejehjem	113
Kapitel 2	15	Jordskælv	113
Fredelige demonstranter myrdes	15	Artisteri – losning af teaktræ	114
Rejseforberedelser 1996	19	Kapitel 9	125
Buddhismen	19	Fra Den gyldne Trekant til Shanfolket	125
Vor videre færd	22	Jade	126
De første Indtryk	22	Lang halsede kvinder	127
Et uimodståeligt tilbud	25	Krigenes omkostninger:	127
Vor rejserute	26	Risdyrkning	133
Indtryk fra Rangoon	27	Kapitel 10	139
Kapitel 3	57	Bagan – Buddhismens Centrum	139
På vej mod Mandalay	57	Kapitel 11	147
Burmavejen	58	Frihedskamp – Sanktionspolitik –	
For forståelsens skyld	58	Realpolitik – Omkostninger – Fortid	
Dødens Jernbane	59	Burmas Fremtid	148
Shwemawdaw Pagoden	62	De sidste års hændelser	148
Kysik Pun statuen	63	Er der lys forude?	148
Trafikforhold	64	Interesser? Indflydelse?	148
Kapitel 4	57	Stormagternes realpolitik	150
Indtryk på vejen til Mandalay	57	Diktaturets omkostninger	152
Mandalay	74	Dræbte og invaliderede	152
Kapitel 5	79	Er der håb trods alt?	155
Indtryk på vejen til Inle Lake	79	Gandhi og freden i München	157
På vej op i bjergene (Kawlar)	79	Stikordsregister	170
Kapitel 6	93	Kilder	171
Bort fra hovedvejene	93		

Kapitel 1



Burmas beliggenhed?

Landet er en forbundsstat eller union i Sydøstasien med grænser mod Bangladesh og Indien i vest, Kina i nordøst, Laos i øst og Thailand i sydøst. Landet har over 2.000 km kystlinie mod Andamanhavet og Bengalske bugt.

Det ligger kun lidt nord for Ækvator.

Terræn

Arealet udgør 690.000 km² – lidt mere end 15 gange Danmark .

Størstedelen af landet består af bjergfyldte og bakkede områder, som er udløbere fra Himalaya. 15 % er opdyrket – 40 % er skov. Største flod er den 2.000 lange Irrawaddy med den frugtbare slette ved Mandalay.

Klima:

Tropisk klima har aldrig frost. Det tropiske klimabælte inddeles i kalmebæltet ved Ækvator med skiftende, svage vinde og det nordlige og sydlige passatbælte henholdsvis nord og syd for kalmebæltet.

I kalmebæltet er alle måneder stort set lige varme, 25° – 27° C med døgnudsving på 5° – 8° C og regn året rundt.

Plantebæltet i kalmebæltet kaldes regnskov.

Passatbælterne har regntid om sommeren og tørtid om vinteren.

I passatbæltet kendetegnes plantebæltet af savanne, store landstrækninger bevokset med græsser og med en spredt bevoksning af buskadser og træer.

Tropiske orkaner lever af havet.

Tropiske orkaner starter deres tilværelse over et varmt hav, omkring 26 – 27° C varmt. Hovedenergikilden til tropiske orkaner stammer fra fordampning fra havoverfladen. Energien tilføres orkanen ved frigørelse af varme i forbindelse med skydannelse. Fordampningen skal være kraftig fra havoverfladen for at få dannet en tropisk orkan og dette sker kun, når vandtemperaturen er høj. Derudover kræves den afbøjende kraft – der påvirker alle ting, der bevæger sig på en roterende Jord – (corioliskraften). De tropiske orkaner opstår derfor kun mellem de subtropiske højtryk og ca. 5° fra Ækvator, da havet her er tilstrækkeligt varmt og afbøjningskraften er tilstede.

Naturkatastrofer

I 2008 gjorde Cyklonen Nargis sit indtog og især Irrawaddy-deltaet var hårdt ramt, da deltaet ligger lavt i forhold til havets overflade. Juntaen nægtede internationale hjælpeorganisationer adgang til området, til trods for at de ikke selv havde de fornødne midler til at håndtere situationen. Igen så en hel verden til uden at foretage sig noget.

Berørt af naturkatastrofer: 48.827 pr. mio. indb. (2008)

Jordskælv

Torsdag d. 24. marts 2011 blev Shanstaten ramt af et jordskælv, der målte 6,8 på Richterskalaen.

Shanstaten ligger i det østlige Burma nær Laos og Thailand.

De største ødelæggelser fandt sted i byen Tarlay.

Den burmesiske regering har bekræftet, at der var over 70 dødsofre og mere end 100 sårede. I følge TV- og radiostationen Democratic Voice of Burma er tusinder blevet hjemløse, og der var udbredt mangel på rent drikkevand, fordi brøndene var blevet ødelagt.

Befolkning

Indbyggere: 53.999.804 juli 2011. I deltaområdet og det centrale område anslår man, at 35 mio. er bosat. CIA anslår tallet til 42 mio. Næsten 10 gange Danmarks befolkning. Befolkningstilvækst prognose: 55,3 mio. i 2015.

Bybefolkning 30,6 % af den samlede befolkning.

Indtil november 2005 var Rangoon den officielle hovedstad i Burma, Myanmar. Den administrative del er siden flyttet til Naypyidaw. Rangoon eller Yangon ligger, hvor floderne Bago og Yangon mødes, omkring 30 kilometer fra Burmas kyst til Martaban Bugten. Rangoon har omkring 5 mio. indbyggere. Rangoon menes allerede at være grundlagt i det 6. århundrede. Kong Alaungapaya udråbte i 1753 Rangoon til Burmas hovedstad.

1852 kom Rangoon under britisk herredømme. Størstedelen af byen blev ødelagt under et jordskælv i 1930. Under Anden verdenskrig var Rangoon under japansk herredømme.

Møntfoden i Myanmar er Kyat

Befolkningens etniske fordeling – et kludetæppe

Der findes mere end hundrede etniske grupper og undergrupper i Burma, hvoraf de 10 mest folkerige er: Etniske burmanere (som udgør ca. 68% af befolkningen), efterfulgt af shan-, karen-, chin-, kachin-, karenni-, mon-, arakan-, rohingya-, og wa-folkene.

Bemærk, at ordet burmaner refererer til en af de etniske minoriteter, mens betegnelsen burmeser bruges om alle indbyggere i Burma. Burmaner handler altså om etnicitet – dvs. lokalt tilhørsforhold til en stamme, men burmeser om nationalitet. De etniske minoriteter kaldes derfor ofte ikke-burmanere. Ca. 68 % burmaner, ca. 10 % Shan – ca. 7 % karen, ca. 5 % rohingya (muslimer) i Arakan Staten, ca. 2 % mon (mest muslimer)

3 % kinesere 1 % indere (Hinduer).

Religioner

Mens 80-90 % af befolkningen i landet er buddhister, tilhører store dele af de etniske minoriteter kristendom 4 %; islam 4 %; stammereligioner og andre 4 %.

Sprog:

Det officielle sprog i Myanmar er burmesisk (70 %), desuden tales en række lokale sprog. Engelsk er handelssprog.

Økonomi

Turisme

Flere burmesiske menneskerettighedsorganisationer stiller sig negative til dagens turisme, som støtter og giver indtægter til regimet. Mange vil undskylde sig med, at man støtter befolkningen ved at rejse dertil, men i virkeligheden er det næsten umuligt at foretage sig noget som helst uden indirekte at støtte regimet.

Specielt i Thailand er området grænsende til Burma populært blandt turister, der har mulighed for at sejle på Mekongfloden og aflægge kortvarige besøg i de to nabolande Burma og Laos.

Den gyldne trekant er betegnelsen for et område i Kina, Burma (Myanmar), Thailand, Laos og Vietnam, som er kendt for sin hidtil store produktion af opium. I Kina, Thailand og Vietnam skal dyrkningen stort set være indstillet, mens den fortsat opretholdes i ukendt omfang i specielt Burma og i mere begrænset omfang i Laos.

Det anslås år 2000, at Burma er verdens næststørste producent af opium, kun overgået af Afghanistan. Juntaen har et intensivt samarbejde med de områder, hvor opium dyrkes og med produktion og omsætning.

Årligt modtaget Ulandsbistand: 144,7 mio. US \$ (2005)

Udlandsgæld: 5.680,4 mio. US \$ (1998)

Erhverv:

Vigtigst er landbruget, som beskæftiger 63 % af befolkningen.

Opdyrket jord: 14,2 % af landets samlede overflade (1993)

Kunstvandet areal: 11,1 % af den opdyrkede jord (1993)

Anden arealanvendelse: 37,9 (% af landets samlede areal) (1993)

Produkterne er ris, sukkerrør, tobak, jordnødder, skovbrug med teaktræ som vigtigste eksportkilde.

Afskovning: -1,2 % årligt (2005)

Skove: 49 % af landets samlede overflade (2005)

Beskyttet landområde: 6,3 % (2009) +

Burma er rigt på naturressourcer som olie, naturgas, metal og mineraler.

Sundhedstilstand - livskvalitet?

Tallene skal tages med et gran salt:

Befolkningsvækst: 1 % (2011)

Antal læger pr. 100.000 indbyggere (1990-2004): 30

Kvindens forventede levetid ved fødslen: 64,2 år (2005)

Mænds forventede levetid: 57,6 år

Spædbørnsdødelighed: 49 per tusind (2011)

Børnedødelighed blandt børn under 5 år (blandt levendefødte): 98 ‰

Nyfødte med lav fødselsvægt: 15 % af nyfødte (2006)

Fødselsdødelighed (dødelighed blandt fødende kvinder pr. 100.000 levendefødte): 380 (2008)

Gennemsnitlige daglige optagelse af kalorier pr. indbygger: 2.862 (1997)

Underernæring (andelen af indbyggere blandt den samlede befolkning, der er underernærede): 17 % (2006)

Underernæring – børn under 5 år, der er undervægtige i forhold til deres alder (1995-2003): 35 % (2003)

Underernæring – børn under 5 år, der er under deres normalhøjde i forhold til deres alder (1995-2003): 34 % (2003)

Underernæring - spædbørn med lav fødselsvægt (1998-2003): 15 %

HIV – AIDS blandt den voksne befolkning (15-49 årige): 1.3 % af samlede befolkning (2005)

Anvendelse af prævention blandt kvinder (15 – 49 år): 34 % (2005)

Malariatilfælde: 224 pr. 100.000 (2000)

Tuberkulose tilfælde: 170 pr. 100.000 (2005)

Analfabetisme blandt voksne (>15 år): 10,1 % (2005)

Indsatte i landets fængsler: 60.000 (2007)

Militær

En enkelt årsag af flere til den ekstreme fattigdom skyldes, at 40 % af statsbudgettet bruges til undertrykkelse ved væbnede styrker – politi og efterretningsvæsen. Hæren alene tæller 400.000 soldater – 100 kampvogne – flåden 10.000 mand – 68 patruljebåde – luftvåbenet 9.000 mand og 113 kampfly + 29 bevæbnede helikoptere. Der er værnepligt for både mænd og kvinder.

Ultrakort historisk tilbageblik

Burma var inddelt i en række små riger indtil englænderne erobrede størsteparten af landet og afsatte den sidste konge i **1885**. Siden var det en provins af Indien, men blev besat indtil **1945** af Japan under 2. Verdenskrig.

1057 Kong Anzwratha grundlagde et forenet kongedømme. Hovedstad blev Pagan. Theravada buddhismen blev landets religion,

1755 Konhaung dynastiet grundlægges.

1852 I to krige får briterne magten over Nedre Burma.

1885 – 86 I en tredje krig erobres Mandalay. Burma blev en provins i Indien.

1937 – 39 Briterne gør Burma til kronkoloni. Burmavejen fra Burma til Sydkina blev anlagt **1937 – 39** denne og Dødens Jernbane er omtalt i kapitel 3.

1942 Japan besætter Burma med hjælp af japansk trænedede burmesiske partisaner, Burmas Ondepence Army. Disse skifter senere navn til Anti Fascist Peoples Freedom League og bekæmper japanske styrker.

1945 Burma befries efter heftige kampe. Store dele af Mandalay ødelægges. General Aung San får datteren Aung San Kyi.

1947 Burma bliver uafhængigt af det britiske kolonistyre.

1948 Burma bliver selvstændigt og får parlamentarisk demokrati, men er efterfølgende ustabil primært pga. etniske forskelle.

1949 Formand Mao sejrer over Kuomintang's Chiang Kai Shek;

generaler fra dennes hær rykker ind i Burma og opbygger den såkaldte opiumshær.

1958 Parlamentsvalg. U Nu beder forsvarschef Ne Win om at stå i spidsen for et forretningsministerium.



Delegatioen ses foran Downing Street 10, London, General Aug San ses i midten.

1960 Parlamentsvalg. flertal til U Nu.

1962 Militærkup.

General Aung San og seks ledende medlemmer af uafhængighedsregeringen myrdes. General Ne Win gennemfører et kup, afsætter regeringen og suspenderer forfatningen, danner Burmas socialistiske parti BSPP og indfører et «socialistisk» et partistyre, som isolerede landet fra omverdenen. Næsten alle ministrene har militær rang. Sanktioner mod militærstyret har kun haft lille effekt på grund af smuthuller i sanktionerne.

Burma isoleres fra omverdenen. Bambustæppet er gået ned.

Siden er Burma blevet regeret af en militærjunta først under ledelse af Ne Win gennem 26 år. Efter et kortvarigt demokratisk mellemspil omkring **1990**, med et demokratisk parlamentsvalg, som efterfølgende blev undertrykt af landets militære ledelse. Militærjuntaen er siden 1992 blevet ledet af General Than Shwe.

1962 - 1964 Alle andre partier forbydes.

1973 Ny forfatning gør Burma til en «socialistisk» etpartistat, som vedtages ved «folkeafstemning». Ved folkeoptælling skal befolkningstallet nu være 28,9 millioner. Sammenlign med 53.999.804 juli 2011

1975 Fem etniske oprørsgrupper danner den nationale demokratiske front.

Aung San Kyi vender i 1988 hjem til Burma fra Japan for at pleje sin syge mor.



1978 Danmark indleder et bistandsarbejde til 275 mio. kr. med Burma, vi skal levere kystinspektionskibe. I det følgende år bevilliger Danmark to lån på henholdsvis 35 og 40 mio. kr. Yderligere to kystinspektionskibe bygges på Frederikshavns Skibsværft. (Danmark har værftskrise.)

1986 De etniske grupper vil sammen kæmpe for et føderalt system. Det kommunistiske parti tilslutter sig.

1987 Burmas valuta kyat er styrtdykket og landet er i krise. En møntreform udløser nye uroligheder.

1988 Udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen minder på sit besøg forgæves om tilbagebetaling af de givne lån.

De indtil til da mest omfattende protester mod regimet blev kendt som 8888-oprøret, og blev udløst ved, at studenter demonstrerede mod tilbagetrækningen af ellers nyudstedte pengesedler.

Da soldater skød og dræbte Phone Maw uden for Rangoon Institute of Technologys hovedbygning førte dette til store protester, og fra den 8. august 1988 udbrød et regulært oprør, hvor også almindelige borgere, munke, soldater og offentligt ansatte deltog.

General Ne Win gav følgende ordre: «Våbnene skal ikke skyde henover», det var en klar ordre om at skyde direkte mod demonstranterne.

Mindst 3000 civile blev dræbt under oprøret; det officielle antal dræbte blev blot angivet til nogle få dusin.

Militærkup. Aung San Kyi går ind i ledelsen af oppositionspartiet: Den nationale Liga for Demokrati. (DNL)

1989

Militærstyret lover afholdelse af valg. Aung San Kyi idømmes husarrest.

1990 Der blev gennemført frie valg, hvor National League for Democracy (NLD) ledet af Aung San Suu Kyi vandt en overbevisende sejr, men militærregimet nægtede at afgive magten. Aung San Suu Kyi var under og efter oprøret blevet et symbol for frihed i Burma.

Forinden var hun allerede kendt af mange som Aung Sans datter, den mand som forhandlede sig frem til Burmas selvstændighed i 1947, og hun viste sig at have de samme lederegenskaber som ham.

Hun modtog i **1990** Raftoprisen. DNL vinder valget med 60 % af stemmerne – 80 % af pladserne i parlamentet. Aung San Kyi blev valgt som statsminister, men militæret nægtede hende at tiltræde stillingen.

1991 Aung San Kyi får Nobels fredspris for sin kamp for demokrati i Burma, men blev da igen sat i husarrest af regimet, og er derfor blandt de få som har modtaget Fredsprisen in absentia.

1995 Aung San Kyis husarrest ophæves (midlertidigt).

1996 Juntaen øger undertrykkelsen; politiske møder forbydes.

1997 USA og EU indfører sanktioner.